

співвідношення понять. *Вісник Академії праці, соціальних відносин і туризму*. 2020. № 3-4. С. 41-47

2. Гарвардський університет : офіційний сайт. URL: <https://www.harvard.edu/> (дата звернення: 18.09.2025).

3. Кембриджський університет : офіційний сайт. URL: <https://www.cam.ac.uk/> (дата звернення: 18.09.2025).

4. Гельсінський університет : офіційний сайт. URL: <https://www.helsinki.fi/en> (дата звернення: 18.09.2025).

УДК 005.8:005.21:004.8

Зубар Іван

кандидат економічних наук, старший викладач кафедри публічного управління та менеджменту

Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського

Радзимовський Владислав

здобувач вищої освіти

Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ У МЕНЕДЖМЕНТІ: ІННОВАЦІЙНІ ПРАКТИКИ КОНКУРЕНТНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ

***Ключові слова:** штучний інтелект, інноваційні практики, менеджмент підприємств, конкурентоспроможність, якісні продуктивні сили.*

В останні роки рушійними силами глобального економічного зростання виступають новітні технології, що сприяють формуванню якісно нових продуктивних сил. У 1956 р. на Дартмутській конференції було офіційно

запропоновано термін «штучний інтелект» (ШІ), що ознаменувало народження нової наукової галузі та започаткувало майже 70-річну історію її розвитку. Штучний інтелект є технологією, спрямованою на розроблення теорій, методів і систем для моделювання, розширення та підсилення людського інтелекту. Він охоплює такі напрями, як машинне навчання, глибинне навчання, обробка природної мови та ін. Його постійне поширення та швидка еволюція здійснюють глибокий вплив на різні сфери економіки – від економічного зростання, міжнародної торгівлі та розподілу доходів до трансформації галузевих структур. Водночас ШІ суттєво впливає і на мікрорівень – діяльність підприємств та домогосподарств. Вітчизняні науковці, зокрема А.В. Таранич та Д.О. Пелехацький наголошують, що наслідки використання ШІ в стратегічному управлінні та інших бізнес-процесах стали одним з ключових факторів для збереження їх конкурентоспроможності або навіть виживання в кризових умовах України [2].

Останніми роками світовий ринок ШІ перейшов від експериментальної фази до етапу масштабних інвестицій з боку корпорацій, венчурних фондів і суверенних інвестиційних фондів. Так, за даними [6], загальний обсяг корпоративних інвестицій в ШІ зріс із 92 млрд дол. США у 2022 році до 142,3 млрд дол. США у 2023 році – майже на 55% лише за один календарний рік, що робить цей сегмент одним із найбільш динамічних на технологічному ринку. Венчурний капітал рухається тією ж траєкторією: у 2024 році стартапи, що працюють у сфері ШІ, залучили 100,4 млрд дол. США, що становить 37% світового венчурного фінансування та 17% від кількості угод – рекордні показники. Середній розмір інвестиційного раунду зріс до 23,5 млн дол. США, що відображає зрілість проєктів та впевненість інвесторів у їхньому комерційному потенціалі [5].

Корпоративні бюджети на впровадження та підтримку ШІ також швидко зростають. За прогнозом IDC, світові витрати на цей напрям технологій досягнуть 632 млрд дол. США до 2028 року [7]. Такі довгострокові зобов'язання свідчать про те, що компанії більше не сприймають ШІ як

допоміжний ІТ-інструмент, а інтегрують його в основу своїх операційних і продуктових моделей. Отже, технологічні прориви у сфері ШІ виступають рушієм радикальних інновацій на підприємствах, формуючи своєрідний «новий фундамент» для створення й зміцнення якісно нових продуктивних сил. При цьому основними напрямками застосування ШІ є зниження витрат та стимулювання інноваційної активності, що забезпечує зростання конкурентоспроможності підприємств. Важливу роль у цьому процесі відіграє рівень ринкової конкуренції, що визначає інтенсивність впливу ШІ на ефективність функціонування підприємств. Економічний ефект від застосування штучного інтелекту в корпоративному середовищі зазвичай визначається як сукупна зміна базових фінансових параметрів – зростання доходів, скорочення операційних витрат та ефективніше використання ресурсів [1]. Зокрема, завдяки систематизації знань, технологічній інтеграції та промисловим проривам ШІ сприяє формуванню інтелектуалізованої продуктивності у трудовому вимірі нових якісних продуктивних сил [3]. Учені також доводять, що прогнозна аналітика на основі ШІ дозволяє компаніям точніше передбачати попит, перевершуючи конкурентів у ціноутворенні та продуктових рішеннях. Дослідження IBM [4] виокремлює ще один важливий вимір конкурентних переваг – масштабовану персоналізацію, за якої алгоритми штучного інтелекту формують рекомендації в реальному часі, що підвищує рівень конверсії та знижує витрати на залучення клієнтів.

Висновки. Отже, підприємства, виступаючи як мікрооснова економічного та соціального функціонування, а також як ключові економічні суб'єкти, є базовими одиницями промисловості та основними рушіями економічного та суспільного розвитку. Тому розвиток нових якісних продуктивних сил на рівні підприємств є важливим шляхом досягнення загального економічного й суспільного розвитку. Алгоритми ШІ здатні суттєво підвищувати якість управлінських рішень, зменшувати витрати та оптимізувати фактори виробництва майже в усіх економічних секторах, збільшуючи віддачу від капіталу та трудових ресурсів. З цієї позиції штучний інтелект може стати

ключовим інструментом для формування нових виробничих відносин і посилення якісних продуктивних сил підприємств.

Список використаних джерел

1. Зубар І.В. Операційний менеджмент у забезпеченні сталого розвитку підприємств. Успіхи і досягнення у науці. 2024. № 9. С. 549-558 DOI: [https://doi.org/10.52058/3041-1254-2024-9\(9\)-549-558](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2024-9(9)-549-558)
2. Таранич А. В., Пелехацький Д. О. Використання штучного інтелекту в процесах стратегічного управління підприємствами. Економіка України. 2024. Том 67, № 1 (746). С. 54–65.
3. Chen, X., Liu, L., Li, D. (2025). The impact of artificial intelligence on the new quality productive forces of enterprises. Journal of Digital Management. 1, 3. URL: <https://doi.org/10.1007/s44362-024-00002-1>
4. Hayes, M. and Downie, A. AI Personalization. IBM. 2024. <https://www.ibm.com/think/topics/ai-personalization>
5. State of AI Report: 6 trends shaping the landscape in 2025. CB Insights. 2025. URL: <https://www.cbinsights.com/research/report/ai-trends-2024/>
6. Top AI Investment Statistics in 2024. Edge Delta. 2024. URL: <https://edgedelta.com/company/blog/ai-investment-statistics>
7. Worldwide Spending on Artificial Intelligence Forecast to Reach \$632 Billion in 2028. According to a New IDC Spending Guide. IDC. 2024. URL: <https://my.idc.com/getdoc.jsp?containerId=prUS52530724>

УДК 332.055

Рац Дар'я

Здобувачка вищої освіти факультету права публічного управління і менеджменту

Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського